

vel 3° ut *iisdem locis mutetur?* De hoc argumento agunt speciatim Ferraris (v. *Ecclesia a. V*), Scavini (*I. n. 624*), et *Avvisatore ecclesiastico* (an. *IV*); sed verae conclusiones desumi debent ex principio tradito a S. R. C. 22 Nov. 1642 (*Decr. 817*) dicente: « Laicis non adquiri ius in « sedilibus et scamnis, quae in Ecclesiis tenere consueverunt, quominus Episcopo liceat ex causa super his disponere ».

Profecto 1° Praescindendo a casu fundatoris et patroni Ecclesiae qui pro se vel aliis hac in re iura sibi legitime reservaverint, nemo potest sedile in Ecclesia apponere sine consensu Rectoris, vel Episcopi (et notandum quod pro saecularibus, quamvis de magistratibus ageretur, sedes in presbyterio, seclusa speciali indulto Apostolico, adesse nequeunt. S. R. C. *Decr. n. 96. 959. 960. 2007. 3263*). Habito autem Rectoris vel Episcopi consensu, non iam dominium situs, et nequidem ius perpetuum transmissibile etiam ad alios, atque inconditatum tenendi sedile ipsum acquireretur. 2° Attamen concessio esset revocabilis solum ex iusta causa, et pariter mutationes (maxime si de fabricandis omnibus sedilibus novis loco veterum ageretur) solum ex causa iusta exigere possent. 3° Concesso situ honoratiori, vel utcumque meliori, ad locum inferiorem sedile (invito eiusdem domino) transferri non posset. 4° Episcopi autem consensus expressus exigeretur in duobus casibus, nempe si controversia interveniret, vel si non iam modica taxa annuatim solvenda Rectori *pro tempore*, sed summa notabilis, de cuius erogatione Episcopo ipsi ratio foret reddenda, exigere vellet.

849. *Quid de iure parochi quoad prospectus seu fenestras cancellatas* (it. *GELOSIE*) *quibus a contigua domo privata prospici possit in Ecclesiam?* Certe nec parochi aliive Ecclesiarum rectores et nequidem Episcopi (quamvis de ducibus vel marchionibus ageretur) earundem constructionem permittere possent, ut patet ex Decretis S. Sedis apud Ferraris (v. *Ecclesia a. V in princ.*). Si tamen iam

adessent, et non sine gravi familiarum maerore et magna difficultate claudi possent, tunc, extante dubio de privilegio Apostolico, possent tolerari. S. R. C. (*Decr. n. 3978*).

850. *Quid de iure parochi quoad sonitum campanarum?* Sonitus campanarum debet esse moderatus, speciatim 1° ingruente procella (propter periculum fulmen attrahendi. 2° Tempore nocturno. Expediret etiam ut ab ipsa ecclesiastica auctoritate numerus sive minorum sive icuum pro variis casibus determinaretur; qua de re vide rationes et exempla apud Rivarolo (*Il governo della parrocchia P. I. Tit. II. C. IV. et Documenti Alleg. B.*)

851. *Quid de iure parochi quoad scandala, etiam per recursum ad auctoritatem civilem, e medio tollenda?* Hoc in puncto sufficiunt supra dicta *n. 555 et seq.*

CAPUT XI.

De parochio binante, scilicet bis in die Missam celebrante.

852. Ut parochus binare possit, quatuor exiguntur, nempe 1° ut agatur de casu necessitatis; 2° ut licentiam ab Episcopo obtinerit; 3° ut sit ieiunus; 4° ut eleemosynam non recipiat.

853. *Quid de prima conditione; quid scilicet exigatur ut casus necessitatis vere constituatur?* Ecclesia hoc in puncto rigidissima est; et merito, ne scilicet populus (prout certe contingeret) valde scandalizetur, credendo aut suspicando quod parochus duas Missas celebret ex avaritia, ut nempe eleemosynam alii sacerdoti celebraturo tribuere non cogatur. Hinc, ut binandi licentia concedi possit, exigitur 1° necessitas stricta et manifesta a parte populi; 2° impotentia (ut ita dicam) absoluta inveniendi alium sacerdotem.

854. *Quandonam aderit dicta necessitas a parte populi?* Casus practici sunt duo, scilicet 1° si (intellige

semper die festo, ut populus praecepto audiendi Missam satisfacere possit) necessaria sit Missa in duabus Ecclesiis, attentis distantibus vel fluminibus dividendis etc. (prout facilius contingere potest si parochus duas paroecias regendas habeat). 2° Si in una eademque Ecclesia (attenta vastitate paroeciae vel templi angustia vel aliarum Ecclesiarum distantia) oporteat ut secunda Missa celebretur. Praeter hos duos casus, apud nos vix aut ne vix quidem alius casus datur; et certe sola ratio habendi, v. g. tertiam Missam pro festo Titularis vel simili non sufficeret. Cf. Const. *Declarasti nobis* Benedicti XIV.

855. *Ad constituendam strictam necessitatem, sufficiente si v. g. quindecim aut viginti personae sine Missa remanere cogentur? Et quid si possent quidem absolute loquendo ad aliquam Ecclesiam se conferre, sed solum cum incommodo excessivo?* Decisio remittitur prudentiae Episcopi; qui maxime distinguere debet non solum an multi an vero pauci, sed etiam an semper vel frequenter, an vero solum identidem sine Missa remanere cogentur. Quod autem sufficere possit impossibilitas moralis, certum est.

856. *Censereturne adesse necessitas binandi, si solum pro casu accidentali pars populi sine Missa remanere cogentur, prout contingere posset, v. g. si nocte ipsa diei festi parochus, aut sacerdos qui secundam Missam celebrare deberet, infirmaretur, nec adesset modus providendi nisi binaretur; et idem dic si in montibus, propter magnam nivem, multi remanerent sine Missa, nisi parochus post aliquas horas iterum celebraret etc. In his (inquam) et similibus casibus possetne permitti binatio?* Negative, meo sensu et apud nos; nunquam enim auditum est quod pro casibus huiusmodi accidentalibus et raro contingentibus licentia binandi petita vel obtenta fuerit; quod si fieret, magna in populo admiratio provocaretur; idque satis indicat contra praesentem Ecclesiae disciplinam rem huiusmodi esse.

857. *Necessitas, de qua loquimur, restringiturne ad sola festa de praecepto?* Affirmative. Si tamen inter haec festa (in quibus binari soleat) contingeret etiam festum merae sed magnae devotionis; tunc indultum Apostolicum pro illa quoque obtineri poterit.

858. *Quid de impotentia inveniendi ullum alium sacerdotem?* Intelligi debet quod nequeat inveniri aliquis sacerdos qui ad Missam illam celebrandam praesto sit, vel ad hoc possit cogi ab Episcopo. Potest autem Episcopus ad hoc cogere 1° Sacerdotes liberos ab aliis obligationibus. 2° Illos divites qui habent privilegium oratorii privati, ut scilicet (saltem pro turno) Ecclesiae publicae sacerdotem cedant. 3° Ecclesias minores, nisi illae quoque Missam valde indigerent.

859. *Quid si sacerdotes adessent quidem, sed, eo quod parochus (propter inopiam) eleemosynam eis dare nequiret, perinde foret ac si non adessent?* Haec excusatio valere non potest; in casu enim talis ac tantae inopiae a parte parochi, populus, imo ipse Episcopus, supplere deberet.

860. *Quid si adesset consuetudo binandi, etsi alius sacerdos inveniri posset?* Consuetudo ista tamquam abusus intolerabilis consideranda esset.

861. *Quid si parochus duas paroecias haberet, et sola ratione explicationis Evangelii crederet se posse in utraque Missam celebrare?* Haec quoque ratio nihil valeret; misso enim sacerdote ad celebrandum, aut ille ipse aut parochus (illuc se conferens) Evangelium explicare deberet.

862. *Quid de secunda conditione, scilicet de necessitate obtinendi prius licentiam?* Haec licentia ita exigitur ut non sufficeret evidentia necessitatis; de qua iudicare non ad sacerdotes sed ad Episcopum spectat.

863. *Quid si casus urgeret, et non adesset tempus vel modus recurrendi pro licentia?* In locis, ubi binatio non est in usu et admirationem produceret, ab illa absti-

nendum esset. Secus, necessitas simul et casus urgentia efficeret ut licentia praesumpta sufficeret. Bouix (*De Par. IV. VI. pr. VI.*).

864. *Episcopi possuntne concedere hanc facultatem iure proprio ordinario; an vero ad S. Sedem recurrere tenentur?* Ex cit. Bulla Benedicti XIV habent hanc facultatem iure ordinario in duobus casibus supra indicatis, scilicet parochi habentis sive duas paroecias sive paroeciam adeo vastam ut secunda Missa necessaria esset. Secus si ageretur de aliis casibus (etsi aequivalentibus), ut puta, si non duae sed tres Missae exigerentur, vel si necessitas certa et evidens minime esset; tunc enim ad S. Sedem recurrere oporteret. Sed praxis est ut semper ad S. Sedem recurratur. Cf. Lucidi (*Vol. I. Cap. III. 380.*).

865. *Quid de tertia conditione, scilicet de necessitate ieiunii?* Sacerdos etiam pro secunda Missa debet esse ieiunus, et proinde in prima, ne purificationem et ablutionem sumat, sedulo cavebit. Si tamen ex inadvertentia ablutionem sumpsisset, etsi theologi rigidissime loquantur, considerandae essent circumstantiae, et videndum quid praeponderaret.

866. *Quid de quarta conditione, scilicet de elemosyna non recipienda?* Receptio elemosynae pro secunda Missa adeo rigore vetatur, ut sacerdos ab illa acceptanda non excusetur ratione paupertatis, aut consuetudinis, et nequidem si primam pro populo celebrasset et sic pro illa elemosynam non recepisset. Item non excusaretur si elemosynam non pro applicatione sed pro sola celebratione reciperet; aut si pro prima Missa stipendium magis pingue intuitu secundae, ei daretur.

Duo dumtaxat excusarent, scilicet 1° indultum apostolicum, quod praecise receptionem etiam elemosynae (v. g. tradendae seminario vel alteri causae piae) ei concederet. 2° Incommodum extrinsecum, v. g. itineris, horae tardioris etc.; sed (in hoc secundo casu) cum speciali approbatione et licentia Episcopi.

867. *Potestne saltem parochus alicui piae congregationi adscriptus applicare secundam Missam ad satisfaciendum obligationi congregationis ipsius, eo quod confratres pro confratre defuncto Missam applicare teneantur?* Hoc conceditur. Cf. *Praxis (Edit. III. Vol. III. n. 442).*

868. *Quid de ritu a sacerdote binante servando?* Hac de re vide *Praxim (l. c. n. 442).*

CAPUT XII.

De iure parochi quoad dispensationes.

869. *Habentne parochi facultatem dispensandi?* Quamvis parochi ordinarie solum declarent quod talis vel talis obligatio adsit vel non adsit; tamen interdum veras dispensationes (quae tamen potius licentiae dici deberent) concedere possunt.

870. *Quaenam est differentia inter simplicem declarationem et veram dispensationem aut licentiam?* Quando causa, quae alicuius legis observantiae obstat, est adeo gravis, ut manifeste per se sufficiat ad excusandum, tunc simplex declaratio (ad modum magistri auctoritativi) intervenit. Si vero causa non sit tam gravis aut tam clara, tunc dispensatio aut licentia locum habet. Suarez (*De Rel. II. xxxiii. 3.*).

871. *Potestne parochus exigere ut parochiani licentiam petant, etiam quando ex manifesta causae gravitate per se excusarentur?* Affirmative; sed solum si ex una parte de facto publico seu notorio ageretur, et ex alia scandali aut nimiae libertatis periculum in paroecia secuturum foret, nisi sciretur quod parochi licentia prius obtenta fuerit. Suarez (*l. c.*).

872. *Quo titulo parochi veras dispensationes seu licentias concedendi facultatem habere possunt?* Ex tacito consensu Ecclesiae, quae in quibusdam casibus con-

suetudinem dispensandi, et in quibusdam aliis probatorum Theologorum sententias talem facultatem admittentes, cognoscit et tacet. Quod autem dicta consuetudo interdum vere adsit, patet ex communissimo parochorum et christifidelium sensu, atque insuper ex Theologis, qui passim et citra omnem dubitationem, illam recognoscunt. S. Lig. (III. 1032. 3) rotunde scripsit: « Parochi dispensare in ieiuniis « iure consuetudinis certe possunt ».

873. *Quibus in casibus et circumstantiis parochi dispensare valent?* Supposito semper quod agatur de subditis, et quidem solum in particulari (non vero de tota paroecia), et quod causa iusta (ut infra explicabitur) subsistat, parochi dispensare possunt in quibusdam casibus praesente Episcopo; et in quibusdam aliis solum quando, urgente necessitate, Episcopus adiri nequeat.

874. *Quinam sunt casus practici, in quibus parochi dispensare valent, etsi Episcopus commode adiri posset?* Respondet S. Lig. (III. 288): « Etiam praesente Episcopo, « parochi ex consuetudine possunt dispensare in minutis « et frequentibus necessitatibus; in iis tamen rebus tantum, in quibus ex consuetudine introductum est ipsos « dispensare ». Veniendo autem ad particularia 1° Concedere possunt, ut in alia Ecclesia aliqui praecepto paschali satisfaciant. 2° Dispensare valent personas particulares quoad ieiunium, nedum pro uno vel altero die, sed etiam absolute (S. Lig. III. 1032. 3). 3° Quoad abstinentiam a carnibus aliisque cibis vetitis; sed hoc (nisi ageretur de declaratione pro personis iam omnino excusatis) solum pro aliquo die vel ad tempus, seu ad modum simplicis licentiae (Gury cas. consc. I. 109). 4° Quoad opera servilia diebus festis; sed solum petita licentia in singulis casibus (S. Lig. III. 288. et Suarez De Rel. II. xxxiii. 2). 5° Quoad auditionem Missae in iisdem festis diebus, pariter pro aliqua vice vel ad tempus.

875. *Possuntne parochi in praedictis dispensare cum omnibus et toties quoties de dispensatione vel licen-*

tia rogantur? Negative. Enimvero 1° Dispensare possunt solum cum suis subditis; 2° oportet ut iusta causa subsistat. Ad iudicandum autem an causa adducta sit sufficiens ad dispensandum, praxim aliorum eiusdem Dioecesis vel loci parochorum considerare oportet. Si in tali vel tali casu dispensatio omnino denegari soleret, tunc concedenda non esset; parochus enim salutarium legum custos est, et nimia facilitas dispensandi leges ipsas enervaret et paulatim evanescere faceret. Si autem ex communi praxi casus resolvi nequiret, aut si circumstantiae prorsus particulares intercederent: tunc, si ageretur de re valde momentosa, parochus Episcopum consulere deberet; sin minus, de consilio aliorum aut etiam propria prudentia se decidere posset; sed ita ut semper reminiscatur quod Ecclesia dispensandi facultatem ei tribuere non intendit, nisi quando seria de causa, et sine praeponderante legis detrimento, omnibus perpensis, dispensatio concedenda esse videatur. Notandum tamen quod durities cordis quoque, ne peiora mala sequantur, interdum pro causa ad dispensandum satis iusta haberi potest (Scavini I. 372).

876. *Habentne revera parochi facultatem dispensandi etiam in rebus gravioribus et rarioribus, si Episcopus adiri nequeat et casus urgeat?* Affirmative. Scribit D' Annibale (I. 208): « Parochi ex receptis moribus, « adeoque iure suo, ac proinde etsi Episcopus facile adiri « possit, dispensant in ieiuniis et observatione festorum, « sed singulariter tantum; immo (nota) et in gravioribus « in quibus licet Episcopo dispensare, quoties Episcopus « adiri nequit et periculum est in mora ».

877. *Quinam sunt casus practici, in quibus, etsi agatur de rebus gravioribus, parochi dispensare valent, datâ urgentiâ, si Episcopus adiri nequeat?* Casus huiusmodi contingere possunt praecipue 1° Si urgeret necessitas matrimonium hic et nunc sine mora celebrandi omissis denunciationibus (iuxta dicta n. 323). 2° Si eo ipso mane quo matrimonium, omnibus iam paratis, celebrari debet,

impedimentum dirimens occultum et ortum ex causa probrosa detegeretur (iuxta dicta *n.* 404). De casu autem urgentissimo, etsi publico, vide *De Occas.* (*n.* 132. 136). Plures tamen censent quod in his casibus parochus non proprie dispensaret, sed solum declararet quod lex sive impediens sive dirimens matrimonium in iis circumstantiis epicheam subiret et per se cessaret. Cf. S. Lig. (*VI.* 613 et 1007), Sanchez (*III.* x. 27), Salmant. (*IX.* viii. 83) etc.

CAPUT XIII.

De iure delegandi, et de facultate vicarium eligendi.

878. *Habetne parochus ius propriam iurisdictionem alteri delegandi?* Quum iurisdictionem ordinariam habeat, illam certe alteri delegare potest; idque non solum pro casibus particularibus; sed etiam quoad omnia, seu (ut dicunt) *ad universitatem causarum*. Hoc tamen non absolute intelligi debet, bene vero solum per quantum leges non obstant et exceptiones non ponant.

879. *Quaenam sunt exceptiones istae?* Praecipuae sunt sequentes:

I. Delegare nequit sacerdotes, ab Episcopo non approbatos, ad confessiones audiendas. Et nequidem ad praedicationem, iuxta dicta (*n.* 145).

II. Delegare nequit *ad universitatem causarum* (ita ut, v. g. a paroecia abessendo, alium in officio suo prorsus substituatur) nisi 1° ex causa rationabili; 2° vel ad tempus valde modicum vel de licentia Episcopi, iuxta dicta (*n.* 22) Cf. D' Annibale (*I.* 68 not. 16).

III. Licite delegare nequit ad officia sibi prorsus personalia, nisi sit impeditus et necessitas urgeat; qua de re vide indicationes supra (*n.* 573) expositas.

880. *Quodnam ius competit parochis quoad electionem vicarii, aut curati?* 1° Vicarius, qui (prout ordi-

narie contingit) in adiutorium assumatur (sive in Ecclesia parochiali sive in subsidiaria), eligi potest a parochus; sed approbati debet ab Episcopo. Alicubi tamen (v. g. in Gallia) electio quoque ad Episcopum spectat (*Bouix de Par. App. I. § IV. et V.*). 2° Idem dic de vicario, quem parochus, abessendo, sibi substituatur (*Bouix l. c. § III.*). 3° Si tamen parochus brevissimo tempore (apud nos non ultra triduum) adesset, tunc approbatio Episcopi pro sacerdote substituto (caeteroquin idoneo) necessaria non foret (*Bouix l. c.*). 4° Vicarius ad supplendam totalem et habitualem parochi impotentiam, eligi debet non a parochus sed ab Episcopo (*Acta XVIII. 157.*). 5° Coadiutor seu Vicarius perpetuus cum iure successionis litteris Apostolicis constituitur (*Zitelli Appar. I. v. iv. App.*). 6° Vicarius curatus, in paroecia quae habeat parochum habitualement (v. g. capitulum vel monasterium) debet nominari ab eodem parochus habituali, et approbati ab Episcopo, qui, antequam novus curatus praesentetur, Oeconomum paroeciae vacanti praeficere debet. Curatus autem potest esse perpetuus; aut amovibilis, sive simpliciter, sive ad nutum Cf. D' Annibale (*III.* 79).

881. *Quid si, stante vicarii aut plurium vicariorum necessitate, parochus, sive ex negligentia, sive ex avaritia, sive ex reddituum tenuitate, illum aut illos sibi non adscisceret?* In casu tenuitatis reddituum, de iure recurrendum esset ad populum; sin minus, Episcopus ipse meliori modo possibili providere deberet.

Si autem parochus vicarium aut vicarios idoneos sibi non adiungeret ex avaritia, quia scilicet congruum stipendium ei dare nollet, tunc Episcopus stipendium ipsum determinare, simulque, ad illud tribuendum, parochum cogere posset atque deberet (*Innoc. XIII. Const. Apostolici muneris* apud *Bouix l. c. § IV.*). Iudicium autem de necessitate vicarii aut plurium vicariorum ad Episcopum spectat (*Bouix l. c.*).